

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 308/2012-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., t. č. vo výkone trestu I., ktorou namieta porušenie svojich bližšie neoznačených práv postupom Okresného súdu Partizánske v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 92/2011 a jeho uznesením z 9. februára 2012 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 89/2012 a jeho uznesením z 30. marca 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2012 doručená sťažnosť R. P., nar. 3. 7. 1974, t. č. vo výkone trestu I. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich bližšie neoznačených práv postupom Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 92/2011 a jeho uznesením z 9. februára 2012 (ďalej aj „namietané uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 89/2012 a jeho uznesením z 30. marca 2012 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že „Rozsudkom Okresného súdu Trenčín... zo dňa 10. 10. 2007, potvrdeným odvolacím súdom Krajský súd Trenčín... zo dňa 07. 01. 2008... bol uznaný vinným podľa § 234/2 tr. zák. č. 140/1961 zb. a iné na dobu 11 (jedenásť) rokov nepodmienečne“, pričom na verejné zasadnutie odvolacieho súdu nariadené na 7. január 2008 „... sa nedostavil, nakoľko som si pomýlil termín“.

Dňa 28. mája 2008 vydal krajský súd na sťažovateľa „Európsky zatýkací rozkaz, na základe ktorého... bol zadržaný na hraničnom priechode vo Švajčiarskej konfederácii“. Následne (po zadržaní sťažovateľa, pozn.) krajský súd vydal na jeho osobu medzinárodný zatýkací rozkaz, pričom sťažovateľ tvrdí, že ho vydal sudca, ktorého nemožno považovať za zákonného sudcu.

Sťažovateľ z dôvodu, že krajský súd v jeho trestnej veci uskutočnil verejné zasadnutie 7. januára 2008 bez jeho prítomnosti, hoci podľa jeho tvrdenia na takýto postup neboli splnené zákonné podmienky, a tiež z dôvodu, že „bol na mňa vydaný Medzinárodný zatýkací rozkaz nezákonným sudcom...“, podal 12. decembra 2011 okresnému súdu „žalobu vedenú proti KS-TN na začatie konania /ochrana osobnosti podľa § 11 a § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka... v danom konaní vedenom na OS-Pe sp. zn. 4 C 92/2011 sa domáham uznania viny a pochybenia KS-TN...“. Sťažovateľ zároveň s podaním žaloby požiadal okresný súd o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 C 92/2011 z 9. februára 2012 bolo sťažovateľovi priznané čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 50 %. Okresný súd svoje rozhodnutie o čiastočnom priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov odôvodnil tým, že sťažovateľ bol vo výkone trestu za posledné tri mesiace pracovne zaradený a za prácu poberá odmenu vo výške „342,74 euro pričom zrážky za toto obdobie boli v sume 250,17 euro, čím zostáva suma 92,57 euro“. Sťažovateľ uvádza, že polovica zo súdneho poplatku, ktorý by mal zaplatiť, predstavuje 33 € a jeho mesačný príjem po odrátaní zrážok predstavuje len 30,86 €, a preto nedokáže jednorazovo zaplatiť súdny poplatok v sume 33 €.

Uznesenie okresného súdu z 9. februára 2012 napadol sťažovateľ odvolaním, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 89/2012 z 30. marca 2012 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že *„navrhovateľ sa ocitol v nepriaznivej finančnej situácii v súvislosti so svojou úmyselnou trestnou činnosťou a preto nemôže jej dôsledky prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti štátu“*.

Sťažovateľ s rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu týkajúcimi sa nepriznania plného oslobodenia od súdnych poplatkov nesúhlasí a žiada, aby ústavný súd *„rozhodol sám o upustení od zaplatenia súdnych poplatkov v plnej výške, poprípade vrátil vec na prvostupňový súd a nariadil vyhovieť môjmu návrhu na úplné oslobodenie od poplatkov“*.

Sťažovateľ vyjadruje zároveň obavy zo zaujatosti krajského súdu a okresného súdu proti jeho osobe, *„pretože žalujem nadriadený súd v sídle ktorého je aj OS-Pe, ktorý má o žalobe rozhodovať, žiadam o informáciu či nie je treba rozhodnúť po príslušnosti konať v tejto žalobe iným súdom*.

Preto zároveň žiadam o rozhodnutie Ústavného súdu, ktorým prikáže OS-Pe ma o tomto riadne informovať... či je alebo nie je nutne po príslušnosti konať iným súdom v podanom konaní.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich bližšie neoznačených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 92/2011 a jeho uznesením z 9. februára 2012 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 89/2012 a jeho uznesením z 30. marca 2012.

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 92/2011 a jeho uzneseníu z 9. februára 2012

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto

sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal právo podať proti namietanému uzneseniu okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

2. K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 89/2012 a jeho uzneseníu z 30. marca 2012

Zo sťažnosti vyplýva, že krajský súd na základe odvolania sťažovateľa uznesením sp. zn. 4 Co 89/2012 z 30. marca 2012 potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu, ktorým mu bolo priznané len čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 50 %.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou

inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právnych noriem všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Sťažovateľ v sťažnosti síce neuvádza konkrétne základné právo, ktoré malo byť namietaným uznesením krajského súdu porušené, z jej obsahu ale vyplýva, že do úvahy by mohlo prichádzať len porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že krajský súd odôvodnil namietané uznesenie jednak skutočnosťou, že sťažovateľ bol vo výkone trestu za posledné tri mesiace pracovne zaradený a za prácu poberá odmenu vo výške 342,74 €, ktorá vyplýva už z uznesenia okresného súdu, ako aj tým, že sťažovateľ „... sa ocitol v nepriaznivej finančnej situácii

v súvislosti zo svojou úmyselnou trestnou činnosťou a preto nemôže jej dôsledky prenášať formou úľav z poplatkovej povinnosti štátu“.

Vychádzajúc z uvedených zistení ústavný súd konštatoval, že namietané uznesenie krajského súdu je odôvodnené síce stručne, ale je založené na dôvodoch, ktoré sú legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné o to viac, že zodpovedajú obsahu a účelu na vec aplikovateľných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP (predovšetkým § 138 ods. 1 OSP)], t. j. namietané uznesenie nemožno považovať ani za arbitrárne. Za týchto okolností nemohlo podľa názoru ústavného súdu namietaným uznesením krajského súdu dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a ani žiadneho iného základného práva garantovaného ústavou.

Na tomto základe ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. K požiadavke prikázania veci inému okresnému súdu

Vo vzťahu k požiadavke sťažovateľa, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť informovať sťažovateľa o tom, či nie je potrebné, aby vo veci jeho žaloby konal iný okresný súd, ústavný súd zdôrazňuje, že nie je v jeho právomoci rozhodnúť o prikázaní veci inému všeobecnému súdu toho istého stupňa, keďže rozhodovanie o týchto otázkach patrí do právomoci všeobecných súdov.

Podľa § 12 ods. 1 OSP ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa.

Podľa § 12 ods. 3 OSP o prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa vec má prikázať.

Podľa § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Podľa § 16 ods. 1 OSP súd predloží vec nadriadenému súdu s vyjadrením sudcu na rozhodnutie o námietke zaujatosti do 15 dní od jej podania. Ak sa spis zároveň predkladá odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, vec sa predloží až po vykonaní úkonov spojených s predložením veci odvolaciemu súdu. O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte...

Z citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že sťažovateľ sa môže domôcť prikázania veci inému okresnému súdu tak, že vznesie námietku zaujatosti proti všetkým sudcom okresného súdu z dôvodov uvedených v § 14 ods. 1 OSP, o ktorej je oprávnený a aj povinný rozhodnúť nadriadený (všeobecný) súd. Ústavný súd nie je oprávnený nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júna 2012